

Lassan abba kellene hagynom az írást. Gyűjtögetem, szedegetem a mindennapok eseményeit, legalábbis azokat, amelyek jelentenek számomra valamit, aztán megpróbálom őket rögzíteni, mondatokba önteni, a betűk rengetegébe zárni.

Igen, majd három évtizede, hogy együtt vagyok a naplómmal, és most, hogy belelapozgatok a megőrzött kéziratokba, megdöbbenve tapasztalom, hogy egy élet lélegzik bennük, hogy minden oldala egy élet parányi villanását nyújtja felém.

Igaz, az utóbbi időben már csak a múlt emlékforgácsait keresem magamban, képeket vélek felfedezni a gyermekkor világából, arcok jelennek meg előttem hirtelen, arcok, amelyeknek felém hajló mosolygása megfényesíti a lelkem. A szülőföld mind erőteljesebb zúgását érzem ott, valahol nagyon mélyen, s persze a naplómba is azok a kis csodapillanatok kerülnek, amelyeket meghagyott nekem az emlékezet.

Baranya. Hercegszöllős, a szülőfalu, Karacs, ahol felnőttem, aztán Zombor, ahol „nagy” színész lettem, majd Szabadka, ahol megtanultam, hogy a színház azért mégsem „gyerekjáték”, és végül Újvidék. Állomások, megállóknak, amelyek igaz, befogadtak, nem kényeztettek el, de befogadtak, és én hangyamódra rakosgattam ezeknek a megállóknak a mozaikkockáit, megvallom őszintén, nem tudatosan, nem előre eltökélt szándékkal, hanem csak úgy, kezdetben talán kíváncsiságból, később már valami belső szükségletből. A múlt emlékforgácsai a megnyugvást, a csend szigetét jelentették nekem. A jelen mindig egyfajta kihívás volt, legalábbis azok az események, amelyeket a naplómban megírtam. Sokan nem értettek meg, sokan bíráltak, különösen akkor, amikor színházi témával foglalkoztam. Valószínűleg nem mindig volt igazam, valószínűleg túl idealista voltam egy-egy esemény megítélésében. A szándék azonban egyértelmű volt: megszabadítani mankóitól színházi életünket.

Éjszaka van. Az írógép betűi fáradtan kopognak. A szomszédok biztosan átszólnak majd reggel, hogy azért jó lesz, ha nyugton hagyom őket, mert áthallatszik a kopogás. Igazuk van, de én olyan ritkán zavarom őket, meg aztán valóban vannak még olyanok, akik nyugodtan alhatnak?! Az előbb is mentőkocsi szirénázása zavarta meg az éjszakai csendet. Nem is egy. Nem számoltam őket, a mentőkocsikat, azt a különös, félelmetes hangot, amely marokra szorítja az ember szívét.

Éjszaka van. Érdekes, hirtelen a fecskék jutnak az eszembe. Tegnap még itt csiviteltek, ma már nem hallottam őket. Elmentek! Igen,

elmentek. Minek jut ez most az eszembe?! Elmentek, mint minden évben. Melegebb tájakra. Az erkély sarkában, két betonoszlop közé ékelve, ott maradt a fészük, otthonuk. Visszajönnek-e? Ki tudja, ki tudhatná?!

Van annak már húsz éve, hogy Lányi István egy Gál László-estet rendezett az M Stúdióban. Egyik vers, amelyet azon az esten elmondtam, visszhangzik most bennem:

*nem beszélünk már csak dűnnyögünk
csak vánszorgunk már nem megyünk
fáradt tüdőnk még így is csak zihál
kihagy a szívünk és fáj a fejünk
mi vagyunk, akit senki se kövessen
mi vagyunk, akitől senki ne tanuljon
mi akik voltunk elfeledtük
és még magunkat se szeretjük
de követ ránk senki se vessen
hisz szikla évek nyomják a vállunk
semmi előttünk minden utánunk
csak féljük most már és meg nem értjük
s minek a reggel este van
és paplan álmokba takaródzunk*

